

Muistio
21.8.2007
Tuija Mikkonen

MIILUMAJA, NS. LÖNNROTHIN KÄMPPÄ, Ähtäri, 8.8.2007

Maastokäynnille osallistuivat 8.8.2007 Jouni Aarnio Metsähallituksesta ja Tuija Mikkonen Museovirastosta. Maastokäynnin tarkoituksena oli tutustua Metsähallituksen Ähtärissä omistamaan ns. miilumajaan, tarkistaa sen kunto ja ottaa kantaa rakennuksen suojelu- ja käyttötavoitteisiin.

Rakennuksen kuvailu

Rakennus sijaitsee Ähtärissä Miilukankaalla. Rakennuksen on rakennuttanut Erik Lönnroth vuonna 1918 (tai 1912; tarkistettava). Se liittyy kiinteästi Tuomarniemen metsäoppilaitoksen toimintaan. Miilumajaa käytettiin tukikohtana, kun majan lähellä poltettiin opetustarkoituksessa miilu- ja tervahautoja. Rakennus on suojeltu asetuksella (480/1985, S2). Rakennuksen omistaa Metsähallitus; maapohja on Metsähallituksen Länsi-Suomen metsätalouden omistuksessa. Rakennusta on käyttänyt ja kunnostanut Tuomarniemen metsäoppilaitos.

Rakennus on tehty pyöröhirrestä. Siinä on yksi huone; sisäänkäynti eteläpäädyssä ja yksi ikkuna oven vieressä, toinen itäseinällä. Rakennuksen koilliskulmassa on suorahorminen avotakka. Seinustoilla kiinteät penkit/laverit, kulmakaappi, pöytä ja irtojakkaroita. Vesikattona on päre. Sisäkaton materiaali on lauta.

Ensi silmäyksellä rakennus vaikutti ”liian siistiltä” ollakseen miilunpolttajien väliaikaisasumus; mm. ulkoveritys (punamulta), valkeat ikkunanpuitteet ja maalattu ovi tuntuivat vierailta. Rakennuksen historia osana metsäopiston toimintaa on kuitenkin saattanut vaikuttaa siihen, että rakennus ei ole tyypillinen miilunpolttajien yöpymismaja, vaan se on saanut vaikutteita muusta rakentamisesta. Kyseisellä alueella on miilunpoltto ollut elinkeinona vähäistä 1900-luvulla.

Tuomarniemen oppilaitos on tehnyt vuonna 2001 oppilastyönä rakennuksen kunnostuksen, johon liittyi pärekaton uusiminen, rakennuksen maalaus punamullalla, kulman nosto ja portaiden rakentaminen. Johanna Kapanen on laatinut kunnostushankkeesta raportin (Johanna Kapanen: Miilumajan kunnostusprojekti 9.5.2002). Raportin perusteella korjaustoimenpiteet nojautuvat vanhoihin rakennusmenetelmiin.

Silmämääräisen tarkastelun perusteella tulisi tutkia perusteellisemmin seuraavat yksityiskohdat:

- savupiippu näyttää hieman vuotavan; suojapelti katon ja savupiipun rajassa tarkistettava
- katon harjalla eteläpäädyssä on tuuliviirin kaltainen kattoratsastaja, joka tuntuu vieraalta; paikalla on mahdollisesti ollut tuuliviiri; tämä tulisi tarkistaa asiakirjoista ja valokuvista
- pärekatosta on irronnut joitakin päreitä
- eteläisen seinän toiseksi alin hirsi on osin pehmennyt ja oven vieressä lattialla tällä kohdin on melkoinen kasa purua.

Rakennuksen ympäristö ja miilumajan kokonaisuus

Rakennuksen välittömässä läheisyydessä, portailta noin 5 metriä, on maastossa havaittavissa selvästi hiilimiilun paikka, halkaisija noin 13 metriä. Miilun pohjassa on runsaasti hiiltä. Paikka on osin

kasvanut umpeen (mm lehtipuita). Rakennuksen läheisyydessä, noin 50 metrin päässä, tien itäpuolella on maastossa tervahauta, halkaisija noin 10 metriä. Tämä on myös osin peittynyt kasvustoon. Myös tervahaudan tervanlaskuränni ja siihen liittyviä rakenteita on olemassa. Lähistöllä sijaitsevien muiden tervahautojen liittyminen miilumajaan tulee selvittää.

Kohteen kulttuurihistoriallinen merkitys, suojelu ja hoito

Miilumaja yhdessä miilu- ja tervahaudan kanssa muodostaa merkittävän kulttuurihistoriallisen kokonaisuuden ja pidänkin tärkeänä, että tämän kokonaisuuden säilyminen turvataan. Miilu- ja tervahaudat ovat muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja muinaisjäännöksiä. Miilumajan rakennus- ja käyttöhistoria tulee selvittää mm. Tuomarniemen arkistoaineiston avulla. Rakennuksessa tehtävistä korjaustoimenpiteistä tulee neuvotella Museoviraston kanssa; yhteyshenkilö arkkitehti Maria Kurtén, puh. 0400-356280, maria.kurten@nba.fi. Lisätietoja rakennusten korjauksesta ks. esim. www.rakennusperinto.fi ja Museoviraston korjauskorttisarja.

Rakennuksen ympäristö vaatii säännöllistä hoitoa (puuston ja kasvuston poisto ym) ja miilu- ja tervahaudat on syytä ottaa esille muinaisjäännösten hoitoa vastaavalla tavalla. Alueelle tulisi laatia hoito- ja käyttösuunnitelma. Museovirastolta saa lisätietoja muinaisjäännösten hoitosuunnitelman laatimisesta; yhteyshenkilö tutkija Leena Koivisto, puh. 050-4285549, leena.koivisto@nba.fi.

Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen meneillään olevan päivityksen yhteydessä on syytä ottaa kantaa siihen, että miilumaja ja siihen liittyvät miiluhauta ja tervahauta liitettäisiin Tuomarniemen metsäoppilaitoksen valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön. Näkisin, että miilumaja hautoineen liittyy niin selkeästi opiston toimintaan, että se olisi syytä sisällyttää VAT-luetteloon osana Tuomarniemen oppilaitoksen kulttuuriympäristöä.

Tutkija Tuija Mikkonen
Museovirasto, Vaasan toimisto
PL 340, 65101 Vaasa
Tuija.mikkonen@nba.fi
Puh. 050-310 3301